

Public Health Institute of Primorsko-goranska county

Krešimirova 52A, 51 000 Rijeka

Public health approach in school based prevention

... cross sectoral evidence based approach

Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ

- Aktivno radi na promicanju zdravlja i prevenciji od 1905

Odjeli:

- Socijalna medicina
- Zdravstvena ekologija
- Epidemiologija
- Mikrobiologija
- Školska medicina
- **Mentalno zdravlje, prevencija i izvanbolničko liječenje ovisnosti**

Mentalno zdravlje, prevencija i izvanbolničko liječenje ovisnosti

Odsjek za promicanje i zaštitu mentalnog zdravlja

Odsjek za izvanbolničko liječenje ovisnosti

Programi promicanja zdravlja i prevencije

- Univerzalna
- Selektivna
- Indikativna

Prevencija u zajednici

- Povjerenstva za droge
- Zdravi gradovi/županija
- Sveučilišni programi i studiji

Izvanbolničko liječenje

- Drug free approach
- Održavanje
- Detox program

Posebni programi psihosocijalnog tretmana:

- Grupa za ovisnike u penalnom sustavu
- Grupa podrške za obitelji ovisnika
- Grupa za kockare
- Grupa podrške za majke ovisnice

Odsjek za promicanje i zaštitu mentalnog zdravlja

Fiorello la guardie 23, 51 000 Rijeka

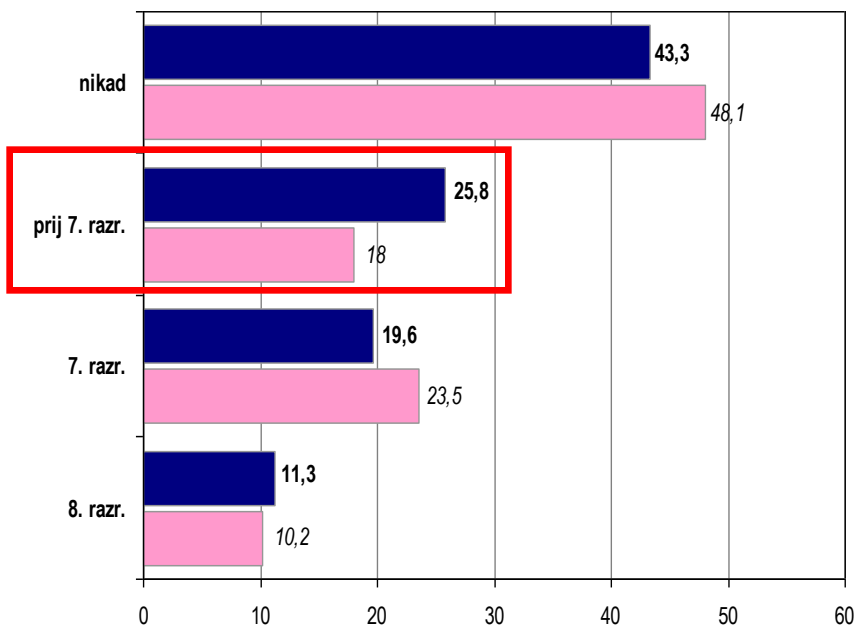
- četiri psihologa, defektolog, učitelj, liječnik spec..jz
- Formiran 2005.

Programi:

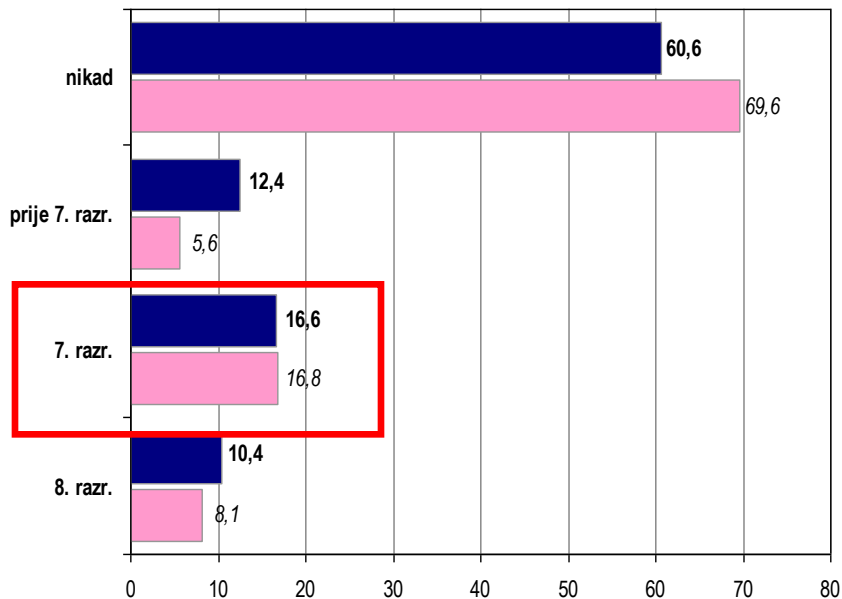
- Trening Životnih Vještina
- PATHS -RASTEM program
- Savjetovalište za mlade
- Screening Mentalnog zdravlja
- Info list– **Rizik**

Prvi puta *popio* *žestoko* piće ?

Prvi put se *opio*?

ISTRAŽIVANJE 8. razreda OŠ PGŽ

Prof. dr.sc. Petar bezinović, 2007

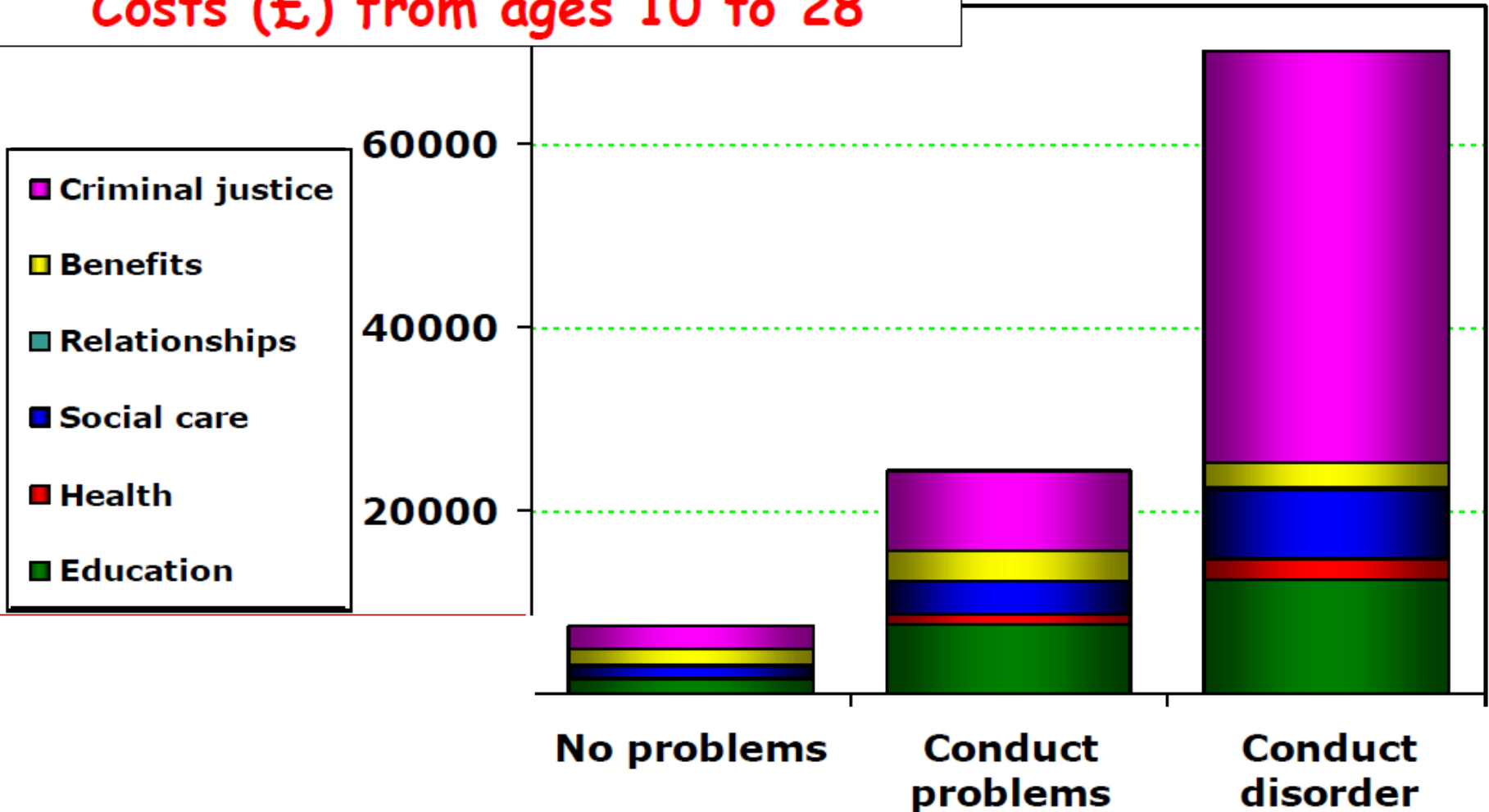
- Drugi oblici rizičnih ponašanja *bullying*, kockanje
- do 20 % djece niskog samopouzdanja
- polovica je izložena socijalnom nasilju; ¼ fizičkom nasilju
- 12-25% se osjeća odbačeno od vršnjaka
- više od ½ kaže da se njihovom društvu pije, puši ili drogira

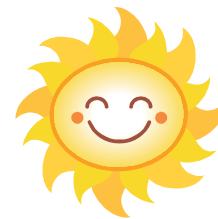
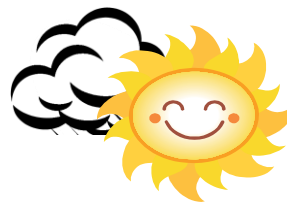
Univerzalna prevencija
započeti u nižim razredima

Indikativna Prevencija
primjerenija višim razredima

Antisocijalno ponašanje

Costs (£) from ages 10 to 28

**Kuda usmjeriti ograničene
resurse, mjere i intervencije?**

Cilj:

**Manje mentalnih i ponašajnih
problema djece i adolescenata!**

Screening ?

12 – 27 % adolescenata osjeća poteškoće vezane uz njihovo mentalno zdravlje

- depresija,
- anksiozna stanja,
- acting-out,
- poremećaji u ponašanju

Svega 15- 30 % onih koji trebaju, dobije pomoć

Veliki raskorak između potreba i pruženih usluga

Zaštita mentalnog zdravlja u RH

Izmjene zakona o zdravstvenoj zaštiti, NN150/2008

- Čl. 101- zaštita mentalnog zdravlja u Zavodima za javno zdravstvo

Nacionalna strategija zaštite mentalnog zdravlja 2009-2013

- **2. Unaprjeđenje mentalnog zdravlja u dobno-specifičnim i vulnerabilnim populacijama**
- 2.3 Poboľšati prepoznavanje problema duševnog zdravlja kod mladih i adolescenata

- **5. Zaštita mentalnog zdravlja u zajednici**
- 5.3 Razvijati mjere rane intervencije i rehabilitacije u lokalnoj zajednici

Zaštita mentalnog zdravlja u JZ

Ugovor o provedbi djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti zdravstvenoj djelatnosti s HZZO

- provedba mjera rane detekcije mentalnih poremećaja

Program mjera za djelatnost zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti (HZJZ)

- **Savjetovanje** usmjereno zaštiti mentalnog zdravlja djece i adolescenata
- Rad na **očuvanju mentalnog zdravlja** djece i adolescenata s rizičnim ponašanjem
- **Rano otkrivanje, dijagnostika i terapija** djece i adolescenata s poremećajima ponašanja i problemima mentalnog zdravlja
 - rad s nastavnim osobljem predškolskih i školskih ustanova u cilju ranog prepoznavanja poremećaja ponašanja i problema mentalnog zdravlja djece i adolescenata

Public Health Institute Rijeka
City of Rijeka Department of Health
City of Rijeka Department of Education
Primorsko-goranska County Department for Health

Screening mentalnog zdravlja u NZJZPGŽ

Algoritam postupanja

Odjel za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti
Odjel školske medicine

Redoviti kalendar pregleda i
cijepjenja uč. 7 razreda

S c r e e n i n g
SDQ

Analiza
rezultata

Preporuka
roditeljima

Ne vjerojatno

70 %

Moguće

20 %

Izvjesno

10 %

Timska ekspertiza

20 % mogući + 10 % izvjesni = 10 % preporuka

Školski stručni
suradnik

Školski liječnik

Stručnjak za
mentalno zdravlje

Interna uputnica školskog liječnika

Savjetovalište za mlade

Obiteljske prilike
Znanja, stavovi, osobnost, intenzitet, standardizirani psihološki testovi

Usluge u NZJZ

Individualno i grupno savjetovanje
Psihoterapija
Modifikacija ponašanja
Obiteljsko savjetaovanja
Grupa za roditelje
Psihijatrijska obrada i farmakoterapija

Usluge u zajednici

KBC Rijeka
TIĆ
UZOR ...

Instrument

Upitnik Snaga i Poteškoća SDQ

- *Emocionalne poteškoće*
- *Poremećaji ponašanja*
- *Hiperaktivnost-por.pažnje*
- *Problemi u odnosima s vršnjacima*

Dobro povezan s drugim upitnicima i testovima ($p=0.50-0.80$)

- Youth Self-Report;
- CDI Child Depression Inventory;
- RCMAS Revised Children's Manifest Anxiety Scale;
- ADHDQ-C Child version of the ADHD Questionnaire

Upitnik sposobnosti i poteškoća (SDQ-Cro)		S 11-17			
Molim označi u kvadratiću za svako pojedino pitanje dali je odgovor Netočan, Djelomično točan ili Potpuno točan. Pomoglo bi nam da odgovorimo na sva pitanja, čak i ako nisi potpuno siguran/a ili ti se čini da pitanje nema smisla. Molim odgovori na osnovu vlastitog ponašanja i okolnosti tijekom posljednjih šest mjeseci.					
Tvoje ime	Meko/Žensko				
Datum rođenja					
	Netočno	Djelomično točno	Potpuno točan		
Trudim se biti obziran/a prema drugim ljudima i njihovim osjećajima	☐	☐	☐		
Nemiran/a sam, ne mogu dugo ostati miran/a	☐	☐	☐		
Često imam glavobolje, bolove u trbuhu ili mačnunu	☐	☐	☐		
Spreman/a sam dijeliti sa drugima (igrari, igračke, olovke, itd.)	☐	☐	☐		
Često se razljutim i gubim kontrolu	☐	☐	☐		
Pretežno sam usamljen/a. Uglavnom se igram sam/a	☐	☐	☐		
Obično radim ono što mi se kaže	☐	☐	☐		
Imam puno briga	☐	☐	☐		
Pomoci ču ako je netko povrijeđen, uznemiren ili se osjeća bolesno	☐	☐	☐		
Stalno sam nemiran/a i vrpeljim se					
Imam barem jednog dobrog prijatelja					
Često se naćim. Mogu natjerati druge da čine što želim					
Često sam nesretan/a, potišten/a ili plaćljiv/a					
Vrljajci me uglavnom vole					
Lako izgubim pažnju, teško se koncentriram					
Nervozan/a sam u novim situacijama. Lako gubim samopouzdanje					
Ljubazan/a sam prema mlađoj djeci					
Često me optužuju da lažem ili varam					
Druga djeca ili mladi ljudi me zadirkuju ili maltretiraju					
Često dobrovoljno pomažem drugima (roditeljima, nastavnicima, drugoj djeci)					
Razmišlam prije nego nešto učinim					
Uzimam stvari koje nisu moje iz škole, kuće ili od drugdje					
Bolje se slažem sa odraslima nego sa vršnjacima					
Imam puno strahova, lako se uplašim					
Ono što započnem završim do kraja, imam dobru pažnju					
Imaš li još nekih komentara ili briga?					
Sveukupno, misliš li da imaš poteškoća u jednom ili više od ovih područja: osjećaji, koncentracija, ponašanje ili sposobnost za slaganje sa drugim ljudima?					
	Ne	Da- manjih poteškoća	Da- mam poteškoća	Da- velikih poteškoća	
	☐	☐	☐	☐	
Ako je odgovor "Da", molim te odgovori na sljedeća pitanja o tim poteškoćama:					
• Koliko dugo su te poteškoće prisutne?	Manje od mjesec dana	1-5 mjeseci	6-12 mjeseci	Više od godinu dana	
	☐	☐	☐	☐	
• Da li te, te poteškoće uznemiruju ili zamaraju?	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako	
	☐	☐	☐	☐	
• Da li te poteškoće utječu na tvoj svakodnevni život u sljedećim područjima?					
	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako	
ŽIVOT KOD KUĆE	☐	☐	☐	☐	
PRIJATELJSTVA	☐	☐	☐	☐	
ŠKOLSKO UČENJE	☐	☐	☐	☐	
SLOBODNE AKTIVNOSTI	☐	☐	☐	☐	
• Da li je zbog tih poteškoća teže ljudima oko tebe (obitelji, prijateljima, nastavnicima itd)?	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako	
	☐	☐	☐	☐	
Potpis	Datum				

Osjetljivost

Uptilnik sposobnosti i poteškoća (SDQ-Cro) § 13.17

Molimo označiti u kvadratiću za svaku pojedinu postavku dali je odgovor "Nema", "Djelomično točno" ili "Potpuno točno". Ponašanje li ima da odgovori na svaku postavku. Čak i ako nisu potpuno sigurni ili se ne čini da potpuno razumiju. Molimo odgovoriti na osnovu vlastitog posmatranja i iskustva u tipičnim situacijama svakodnevnog života.

Tvoje ime: _____ Mlađa Žrnica

Datum rođenja: _____

	Nema	Djelomično točno	Potpuno točno
Tuđima se lako obrađuje u prema drugim ljudima i njihovim osjećajima	☐	☐	☐
Nemaš u sum, ne znaš dugo ostati miran/a	☐	☐	☐
Često imam glavobolje, bolove u vratu ili mišićima	☐	☐	☐
Spreman/a sam doprijeti se drugima (iznim, igračke, cipele, itd.)	☐	☐	☐

Često se razlijeva i gubi kontrolu
 Ponekad sam nezgodan/a. Uglavnom se igram samo s
 Očekujem da me to ne se kaže
 Imam puno briga
 Ponekad mi ako je nešto povjerljivo, zadržavam ili se ne mogu
 Svakom sam osjećajima i vještijim se
 Imam bolnu jednog dobrog prijatelja
 Često se tuče/m. Mogu saznati druge da čuo što želim
 Često sam nezgodan/a, potičem i da plati/a
 Vrijedni sam uglavnom volje
 Lako napuštam putovanje, volim se koncentrirati
 Nerazumijem i nemam osjećajima. Lako gubim osjećaj
 Ljubavnik/a sam prema nekome djetetu
 Često sam nezgodan/a da kažem ili vam
 Druge djeteta ili mladi, ljudi me zadržavaju ili nestrpljivo
 Često dobrih voljom posmatram drugima (odlučivanja, nastojanja)
 Razumijem prije nego nešto učinim
 Uživam stvarni kraj nego prije iz škole, kad se od drugog
 Bolje se slažem sa odobrenim nego sa vjetrovanjem
 Imam puno vremena, tako se igram
 Često mi zapostavljam završiti da kraj, imam bolnu gubitak
 Imam li još nekakvog komentara ili brige?

Svakiput, misli li da ima poteškoća u jednom ili više od ovih područja: osjećaji, koncentracija, ponašanje ili sposobnost za slaganjem sa drugima (ljudima)?

	Ne	Doznaj poteškoća	Doznaj poteškoća	Doznaj poteškoća
• Koliko dugo su te poteškoće prisutne?	☐	☐	☐	☐
• Da li su te poteškoće uzrokovale ili izazivaju?	☐	☐	☐	☐
• Da li su te poteškoće utjecale na tvoj svakodnevni život u sljedećim područjima?	☐	☐	☐	☐
• Da li je zbog tih poteškoća teže ljudima oko tebe (obitelji, prijateljima, nastavnicima itd.)?	☐	☐	☐	☐

• Ako je odgovor "Da", molim te odgovoriti na sljedeća pitanja o tvojim poteškoćama:

	Majke od mjesec dana	1-5 mjeseci	6-12 mjeseci	Više od godinu dana
• Koliko dugo su te poteškoće prisutne?	☐	☐	☐	☐
• Da li su te poteškoće uzrokovale ili izazivaju?	☐	☐	☐	☐
• Da li su te poteškoće utjecale na tvoj svakodnevni život u sljedećim područjima?	☐	☐	☐	☐
• Da li je zbog tih poteškoća teže ljudima oko tebe (obitelji, prijateljima, nastavnicima itd.)?	☐	☐	☐	☐

ZIVOT KOD KUĆE

PRIJATELJSTVA

ŠKOLSKO UČENJE

SLOBODNE AKTIVNOSTI

Potpis: _____ Datum: _____

U kategoriji visokog rizika (10%)

- 2/3 onih s psihijatrijskim poremećajima
- 4/5 onih s ozbiljnim poremećajima
- 40 % nema vidljive poremećaje prema MKB10
- Svi imaju podređene poteškoće u funkcioniranju, a 69% ozbiljne poteškoće

U kategoriji srednjeg rizika (20 %)

- 10% ove populacije također ima ozbiljne poteškoće i poremećaje

- pomoć prima njih 15-30 %

Osjetljivost

U kategoriji visokog rizika (10%)

- *Hiperkinetski poremećaji* 86,1 %
- *Poremećaji ponašanja* 76,2 %
- *Depresivni poremećaji* 74,6 %
- *Anksiozni* 50,5 %
- *Socijalna fobija* 72,7 %
- *Drugi poremećaji*
(pervasivni, tikovi, poremećaji hranjenja) 67,3 %
- *Bilo koji poremećaj* 63,3 %

Upitnik sposobnosti i poteškoća (SDQ-Cro) S 11.17

Molim označi u kvadratiću za svako pojedino pitanje dali je odgovor **Netočan**, **Djelomično točan** ili **Popunio točan**. Pomoglo bi nam da odgovoriti na sva pitanja, čak i ako nisi potpuno siguran a ili ti se čini da pitanje nema smisla. Molim odgovori na osnovu vlastitog postojanja i okolnosti tijekom posljednjih šest mjeseci.

Tvoje ime: _____ Mlađo/Žensko

Datum rođenja: _____

	Netočno	Djelomično točno	Popunio točno
Trudim se biti obazriv i prema drugima ljudima i njihovim osjećajima	☐	☐	☐
Nemiram u sam, ne mogu dugo ostati miran/a	☐	☐	☐
Često imam glavobolje, bolove u trbuhu ili smetnje	☐	☐	☐
Spremam u sam dijeliti sa drugima (hrana, igračka)	☐	☐	☐
Često se naljutom i gubim kontrolu	☐	☐	☐
Pretvaram u sam nasilnika. Uglavnom se ignora sam	☐	☐	☐
Obično radim ono što mi se kaže	☐	☐	☐
Imam puno boga	☐	☐	☐
Pomoci ću ako je netko potreban, uzimam ili	☐	☐	☐
Stidno sam miran/a i vrpeljan se	☐	☐	☐
Imam barem jednog dobrog prijatelja	☐	☐	☐
Često se nećem. Mogu saopćiti druge da čine što ž	☐	☐	☐
Često sam neretan/a, ponosan/a ili plačljiv/a	☐	☐	☐
Višnjaci me uglavnom vole	☐	☐	☐
Lako izgubim pažnju, teško se koncentriram	☐	☐	☐
Nevožim u sam u novim situacijama. Lako gubim	☐	☐	☐
Ljubazan u sam prema mlađoj djeci	☐	☐	☐
Često me općuju da lažem ili varam	☐	☐	☐
Druga djeca ili mladi ljudi me zadirkuju ili maltre	☐	☐	☐
Često dobrovoljno pomognem drugima (roditeljima)	☐	☐	☐
Razmišlam prije nego nešto učinim	☐	☐	☐
Uzimam stvari koje nisu moje iz škole, kuće ili od	☐	☐	☐
Bolje se slažem sa odraslima nego sa vršnjacima	☐	☐	☐
Imam puno strahova. Lako se uplavljam	☐	☐	☐
Ovo što započnem završim do kraja, imam dobru	☐	☐	☐
Imam li još nekih komentara ili boga?	☐	☐	☐

Sveukupno, misli li da ima poteškoća u jednom ili više od ovih područja: osjećaji, koncentracija, ponajviše li sposobnost za slaganje sa drugim ljudima?

	Ne	Da, manjih poteškoća	Da, imam poteškoća	Da, većih poteškoća
Ako je odgovor "Da", molim te odgovori na sljedeća pitanja o tim poteškoćama:	☐	☐	☐	☐
• Koliko dugo su te poteškoće prisutne?				
	Manje od mjesec dana	1-5 mjeseci	6-12 mjeseci	Više od godinu dana
	☐	☐	☐	☐
• Da li te, te poteškoće smetaju ili zamažuju?				
	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako
	☐	☐	☐	☐
• Da li te poteškoće utječu na tvoj svakodnevni život u sljedećim područjima?				
	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako
ZIVOT KOD KUĆE	☐	☐	☐	☐
PRIJATELJSTVA	☐	☐	☐	☐
ŠKOLSKO UČENJE	☐	☐	☐	☐
SLOBODNE AKTIVNOSTI	☐	☐	☐	☐
• Da li je zbog tih poteškoća teže ljudima oko tebe (obitelji, prijateljima, nastavnicima itd)?				
	Uopće ne	Samo malo	Poprilično	Jako
	☐	☐	☐	☐

Porpis: _____ Datum: _____

Upisani učenici

1240

Odaziv

1113

Manji rizik

219

Visok rizik

137

Preporuka Roditeljima

220

Javili se

98

Došli u NZJZ

61

Zadržani

26

Razlozi dolaska u Savjetovalište

- Problemi u ponašanju 50 %
- Učenje i školske obaveze 20 %
- Bullying 10 %
- Socijalna anksioznost 20 %

Zadržavanje u tretmanu Savjetovališta

- 40 % do 5 puta
- 30 % 5 do 10 puta
- 20 % više od 10 puta

Rezultati

- 80-90% uspješnost sudskih mjera
- 80-90% poboljšanje simptoma i ponašanja
- Ozbiljniji followup u planu

